

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za pol leta . . . 3.—; . . . 4.50
za četrt leta . . . 1.50; . . . 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.

Na naročbo brez priložene naročnine se upravištvo ne osira.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

*V edinost je moč.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglašji in oznanila se računajo po 8 nov. vrstica v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravištvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Vabilo na naročbo.

S 1. julijem začelo je II. poluleto XIV. tečaja našega lista. Vabimo zato naše gg. naročnike, da svojo naročbo o pravem času obnove, da ne nastanejo neredi v pošiljanju lista.

Opozarjamo ob enem gg. naročnike, kateri svojega dolga doslej niso še poravnali, da svojo dolžnost čim prej storijo.

Cena listu je:

za vse leto gl. 6.—
za pol leta gl. 3.—
za četrt leta gl. 1.50

V drugem poluletu bomo nastojali, da list čim bolj popolnimo ter ga storimo zanimivejšega in priljubljenejšega našemu občinstvu. Prinašali bomo dobrih člankov, gospodarskih in polit. razprav, natančna tržna in borzna poročila; imamo tudi pripravljenih raznovrstnih izbornih podlistkov. Doba v prih. poluletu bode tim zanimivejša, kajti vršile se bodo v njej deželne volitve v Trstu, o katerih bomo natančno poročali. Vabimo tedaj slov. rodoljube, da naš list tudi gmotno podpirajo in širijo. Stare naročnike prosimo, da nam še dalje ostanejo zvesti ter poravnajo, ako imajo še kak dolg pri upravištvu; nove pa, da naročivši se zajedno tudi plačajo.

Upravištvo „Edinosti“.

Premišljevanja.

I.

Gotovo je, da se dosedaj v nobenih volitvah ni tako sijajno pokazal avstrijski nacionalizem nego v minolih. Zadnje volitve so pač jasno pokazale, da je skrajni čas, da se v Avstriji uvede prava politika, v smislu ustavnega zakona in slednjč enkrat v javnosti izvede člen 19. — Vsem so se oči odprle ter so sprevidele, da jozefinizem nema, niti ne sme v Avstriji imeti sreče, kajti narodna zavest

se je povsod probudila, celo med pripadnim kmetstvom ter postala činitelj na kojega se mora v prihodnje vlada ozirati in ga v poštev jemati.

Nemškemu radikalnemu taboru zmanjkalo je tudi terena. Kakor v vojski, kdor se predrzno stavi nasprotniku pred oči, prodre in zmaga nenadano; enako tudi v politiki: oni narod, ki predrzno postavlja svoje kandidate ter za nje agituje, prodre z njimi ter postaja gospodar položaja.

Te predrznosti in smelosti je avstrijskim Slovanom do sedaj skoraj celoma manjkalo temveč kričačev in navdušencev so imele druge narodnosti, koje so jih tudi nam silile in vsilile. Ko so Nemci znašli takozvano „Schürfere Tonart“ pridobili so sčasoma z njo nepričakovanih uspehov — zmagovali so tudi po onih krajih, kjer prebivajo sami Slovani. Zadnji pa so valed te predrznosti ječali v sponah in zatišju. In če so se jeli zadnja leta nekoliko zavedati, izbirali so si svojim zastopnikom čestokrat močnejše neodločne in konservativce.

Mej Nemci radikalne ideje dajejo prostora konservativnim; kričačev se je nemško ljudstvo naveličalo. Marisikje ne zmeni se več za strastne kampijone in zastavonosce. Isto ne poudarjamo le mi, ampak tega menenja je večina germanskih časopisov. Morebiti se tako godi v pokrajinah kjer germanstvu ni ničesar pridobiti a tudi ne zgubiti.

Ako bi povsod temu bilo tako, bilo bi to za nas Slovane veselo znamenje, ker bi se nam ne bilo več bati zagrizenih nasprotnikov. Mi pa dobro vemo, da je po slovanskih krajih še vedno preveč nemških hrustalcev, ki hočejo kar v žlici vode potopiti svoje slovanske sodeželane. Zmerne stranke, razumnih nemških voditeljev, si nam je želeli v deželah z meša-

nim prebivalstvom; ali to so naša „piadesideria“, kojih obistinjenje ne doživimo tako kmalu.

Pač pa opazujemo odločen slovanske ideji dovoljen tok, mej Čehi in deloma tudi Poljaki; tudi med nami in našimi brati Hrvati v Istri, viden je ta tok — osloboditi se tujih spon in, vedeč se po načelu pravega liberalstva, dovesti naš narod na ono stopinjo omike in ravnopravnosti, na katerej se nahajajo že davno ssem drugi avstrijski narodi. — Zmaga Mladočehov na Češkem in odločnih rodoljubov v Istri daje nam upanja, da se kolikor toliko spremenitir politike na Dunaju in na Primorskem.

Čudno se bode zdelo marisikomu to primerjanje. Ali pomisli naj na dosedanje odnošanje na Češkem in razglasitev za laško slovanske Istre, in jasna mu bode ta smela primera. Istra učinja dober del Primorske; ako se sčasoma odpravijo one krivične uredbe, ki so dosedaj bile uzrok, da ni Istra mogla pokazati svoje slovanske lice ter se preuredi volitveni red — bode Istra odločevalna v narodnostih Primorske in moral se bode od višjega mesta uvesti drugačen sistem politike v tej deželi.

Začetek se je menda že storil z odstranitvijo barona de Pretisa in brez dvojbe je pričakovati, da slavna vlada na Primorskem oživotvori ono politiko, koja bi jej bila edin zaščit in podpora in katere si mi iz srca želimo namreč: pravično stopanje z obema narodoma, slovanskem in italijanskem v pravilnem redu.

Kakor kažejo znamenja se to tudi polagoma izvrši in tudi nam prisije solnce pravice. Zategadelj je želeli, da se slovanski zastopniki Primorske strogo drže pravega narodnega stališča ter odločno tirjajo od vlade uslišanja naših prošenj in teženj.

Gotovo bodo tedaj delovali v radikalnem smislu in narodu priborili one pravice, ki so mu zagotovljene.

Besede „liberalec“ in „radikalec“ umejemo mi v tem smislu ter se odločno branimo „konservativcev“, kojih neodločnost in nagon do kompromisov je splošno znana. V Istri se nam za naše zastopnike ni bati, kajti vsi so prošinjani prave narodne navdušenosti združene z liberalnostjo in radikalizmom — v državnem okvirju. Menda nam pa enaka sapa ne veje iz bližnjega Goriškega, koje je v zadnjih volitvah pokazalo sicer, da je še „slovensko ali ne odločno“. Odločnost v narodnih stvareh si moremo misliti združeno samo s previdnim radikalizmom. Naj nas le naši sovražniki sumničijo in črne s panslavisti itd. — narodna stvar in pravico morajo nam biti svete; v njih ni dopuščena dvojba in neodločnost. Kompromis z našimi sovražniki bode nam tuj, kajti pod njegovim upljiom gotovo podležemo.

Nič ne dē, ako radi te odločnosti nahajamo nasprotnikov celo med seboj. Mi dobro vemo s kakšnim duhom so napolnjeni — glejmo si je pridobiti. Ali o tem prihodnjč.

Velika malenkost!

Dan na dan, leto na leto oživlja in krepi se vzajemnost naroda slovanskega. Veljavni močje različnih plemen slovanskih si mislijo na raznovrstne načine, kako bi to vzajemnost živeje prebudili, učvrstili, okrepili. V ta namen izdajajo se časniki, pišo se knjige in brošure, napravljajo se slavnosti in veselice, prirejajo bratski shodi itd.

Mož, ki tudi močno deluje za probudo slovanske vzajemnosti, ter hoče Slovane upoznati z narodnimi pesmami vseh slo-

A da zato nema potrebne izobrazbe in zmožnosti, ni mu prišlo na um.

V tem mu umrje oče. Njega pa so utaknili kmalu na to v vojaško suknjo. Kako dolgo je služil cesarja in kako se mu je pri vojaki godilo ni znano. Skoval pa je gotovo v tem času marisikatero pesmico. Okolu leta 1820. se je zopet prikazal v svojem domačem kraju. Pozabili so ga bili skoraj.

Bil je suhega stegenega telesa in upadlih lic. Pod nosom je imel kratke redke, ščetinaste brke. Život pokrival mu je oguljen frak. Hlačam se je videlo, da neso umerjene njemu. Na čisto ostrizeni glavi čepela je kapa s strešico.

Dela se ni lotil nobenega. Živel je o milodarih. Ljudje so mu dajali radi; saj je bil sin slavnega Kančnika.

Pesnikovanja ni popustil.

Vesti se je znal kavalirski, kakor se spodobi pesniku. Hodil je od vasi do vasi ter prosjačil. A ni bil iz vrste vsakdanjih nadležnih beračev. Delal je vse „s spoštljivostjo“. Ako je bil posebno dobre volje, izvlekel je iz telovniškega žepa v ruto zavit zvezek, v katerem je imel spisane svoje pesniške proizvode ter prebral z velikim navdušenjem enega ali dva komada. Govoril je vedno, da bode prestavil „prelepo“ nemško pesen „Das Mailüfterl“.

(Konec prih.)

PODLISTEK.

Konec neznanega pesnika.

Spisal Zupanc Ivan.

Slep je kdor se s petjem vkvarja
Kranjec moj mu osle kaže;
Pevcu vedno sreča laže,
On živi umrje brez d'narja.

Preširen.

Seznani se hočemo s človekom, kakoršnih je hodilo mnogo in jih še hodi po tem bornem svetu. S človekom namreč, ki je mislil, da je pesnik in celo velik pesnik. Ta nehvaležni narod ga pa ni hotel pripoznati! Nikjer ni dobil zaželjene slave in kar je tudi vredno nekaj, materijalne podpore.

Vleget se je v grob sē zavestjo, da se mu je godila, kakor mnogim duševnim velikanom, največja krivica. Stori je konec svojemu bornemu življenju misleč, da zgube Slovenci z njim — velicega pesnika!

V prvej polovici tega stoletja je bilo vzlasti po Dolenjske „pevcev“ ali „pesnikov“, ki so preskrbovali domači kraj s svojimi prigodnicami. Če se je rodilo dete možu, ki je posegel rad v svoj žep, pesen z napevom bila je tu! Pri porokah, godovih itd. bilo je tudi različnih popevk. Največji mojstri v tej stroki so bili seveda, takozvani „solmaštri“ kakoršnih ni več. Bili so pesniki in skladatelji. Imeli so svoje

pevska zборе, ki so peli njih proizvode v cerkvi in drugod.

Med vsemi je pa zavzemal menda prvo mesto Andrej Kančnik.

Kančnik bil je od 1821—1841 l. (in menda uže poprej enkrat) „solmašter“ t. j. učitelj, organist, cerkvenik itd. v Dobropolji na Dolenjskem. Umril je tu 1841. leta.

Ondotna šolska kronika pravi: „Onjem se ve, da je imel mnogobrojno družino, iz katere ga je njegovih sinov eden, po imenu Jožef, ki še sedaj živi, večkrat v šoli nadomestoval. Kančnik se je ukvarjal tudi z pesništvom, ter je zložil več cerkvenih in biropobiralnih pesni, katere so se pa uže pozabile.“

Tako šolska kronika.

Ko je Kančnik Andrej nastopil leta 1821. svojo službo v Dobropolji, zakrožil je v cerkvi pesen „Sv. Križ“ obsegajočo 14 kitic. V njej se priporoča župniku in faranom. Pravi tudi, da je pri „Sv. Križu“ (v Dobropoljske fari) služil uže „pred leti trideset“.

Kakšen ženij bil je Kančnik le en primer. — Pri polnočnej maši o božiču so peli vselej kakšno njegovo „posebno lepo“ novo pesen. Takrat je bila cerkev gotovo natlačeno polna. Prigodi se pa, da mu pri nekej takej maši v istem hipu, ko pristopi mašnik k altarju — vgasne luč.

Kaj sedaj storiti? To je bil kritičen položaj! Če bi bil Kančnik zaostal — ves njegov nimbus bil bi se razkadil. Toda Kančnik bil je pravega kova. Kakor hitro mu ugasne luč, ni zgubil pričujočnosti duha, ampak je zakrožil:

Ugasnila mi je luč!

Pridite mi na pomoč!

Jezus je rojen necej, to noč!

Med tem so mu prinesli luč. Kančnik ni bil le rešen ampak njegova slava se je utrdila tem bolj. Po treh farah govorilo se ni drugega nego o Kančniku.

Toda čas je, da se seznanim z našim junakom.

Zgoraj smo čitali česa o njemu pravi šolska kronika.

Kedaj se je Josip Kančnik rodil, ni mi znano. No, to tudi ni važno za nas. V šolo je hodil k svojemu očetu. Ta ga je izučil dobro v predmetih tedajšnjih narodnih šol, posebno pa v godbi in nemščini. Ko je dorastel nadomestoval je očeta večkrat v šoli in cerkvi.

Videč kako ljudstvo časti njegovega očeta, obudila se je v navzetnem srcu mladeničevem želja, ne le doseči očeta — nego prekositi ga!

Josip Kančnik je hotel postati pesnik, katerega bi ne občudoval samo rojstni kraj, nego ves narod slovanski.

vanjskih plemen, ta je bivši učitelj Ludvik Kuba.

Kakor znano, začel je že pred leti izdajati znamenito, knjigo: „Slovanstvo ve svyech spevech“ kojej podobne Slovani še nismo imeli. Namen mu je bil, mu je in mu bode: slovanska plemena spoznati s slovanskimi prstonarodnimi pesmami, ter jim pokazati krasoto njih v popolnej celoti.

V dosego tega treba je železne volje, gmotnih pripomočkov — duševnih g. Kubi ne manjka — ter obilno časa. Ker pa g. izdajatelj k temu ni imel časa na razpolago, popustil je učiteljski stan, ter se poprijel z vso dušo in energijo glasbe slovanske, posebno nabiranja narodnih pesni, da bo imel potrebnega časa potovati po raznih zemljah slovanskih, ter nabirati različne pesni za ogromno svoje delo.

Kaj se pa zgodi? kje je toliimenovana vzajemnost slovanska? Koliko narodnikov ima sedaj g. izdajatelj na svoje delo? Od preko sto milijonov Slovanov jih je naročenih na: „Slovanstva“ južni del 420 rec: štiri sto in dvajset, tako, da se g. Kubi niti papir in tiskarski troški ne splašajo, ter mora izdajati sedaj delo v svojo veliko škodo.

Ne bi li g. izdajatelj imel lahko deset tisoč naročnikov?!

Ako bode imel g. Kuba tako malo gmotne podpore, moral bode izdajanje popustiti nepopolno, nekončano. Bi li to ne bila velika sramota za vse Slovane?

Delo: „Slovanstvo“ je v vsem originalno, izvrstno charmonizovano, za vsacega zanimljivo, ter neverjetno čeno.

Bratje Slovani! Zakaj puščamo g. izdajatelja na cedilu, ter vidimo veliko njegovo, slovanstvu in njegovej vzajemnosti posvečeno delo neizvršeno? — Pustimo malomarnost, ravnodušnost, otriesimo se jih! Naročujemo se pridno na omenjeno delo v prebujenje in krepilo vzajemnosti slovanske, ter v prid in korist ljubljenega nam naroda.

Končujem to opombo in prošnjo z upom in nado, da moje besede ne padejo na kamenita srca, ampak da prodró va-nja, ter prinesó zaželjen sad. V to pomozi Bog! Dobov.

Politični pregled.

Notranje dežele.

V onih okrajih na Češkem, kjer je bilo treba novih volitev za deželni zbor, vrše se te ugodno za Staro-Čehe. V Smichovem zmagal je mestni župan, pristaš staročeske stranke z veliko večino. Staročehi niso hoteli sprejeti od Mladočehov ponujani jim kompromis. Svoj odlok je Staročeska stranka podkrepila s tem, da Mladočehi nikdar ne drže sklenjenih kompromisov, posebno pa zato, ker so Staročeski volilci sami zahtevali, da se narodna stranka ne pogaja z radikali. Tudi iz drugih krajev dohajajo nam vesti, da zmagujejo Staročeski kandidati. „Politik“ toži, da je pač dovolj žalostno, da je v Pragi izvolitev češkega poslanca odvisna od nemške pomoči, to pa v sled pretirane agitacije radikalne stranke. Radikali so sami zapisali na svojo zastavo: „Slovanska Praga“ in sedaj bi, če treba tudi z nemško pomočjo spravili v deželni zbor svojega kandidata. „Narodni Listy“ pišejo, da je pred 24 leti deželni namestnik v deželnem zboru obljubil, delati na to, da zadobi Češko večjo samoupravo in deželni zbor večjo veljavo. Mladočesko glasilo dolži Staročesko stranko, da je ona po svoji malomarnosti in mlačnosti zakrivila, da se to ni doseglo. „Politik“ odgovarja, da so temu krivi važni dogodki, katere predugačiti ne bi mogla ne staročeska ne katerakoli druga stranka. 1870. l. bila je Francija od Nemčije tepena. Posledice tega dogodka čutile so se tudi v Avstriji ter so prouzročile, da gori omenjeni program ni mogel biti izveden, če tudi Staročehi

teže za njim. Smešno bi bilo, ako bi kdo zahteval, naj bi narodna stranka staročeska bila zabranila poraz Francije, tako je pa tudi nemogoče zahtevati, da bi bila odstranila vse zle posledice tega poraza.

20. t. m. sešel se je dalmatinski deželni zbor. Cesar je imenoval predsednikom zbora grofa Vojnovića in podpredsednikom dr. Bulata. Zborovanje je bilo odprto z navadnimi svečanostmi. Deželni namestnik je zboru predstavil novopotrjene predsednika in podpredsednika. Grof Vojnović je v svojem govoru izrazil hvaležnost svojo, da ga je Njeg. Veličanstvo uže tretjkrat izvolilo imenovati predsednikom deželnega zbora. Potem pa omenja naloge, ki čaka v tem zasedanju deželnega zbora ter izraža nado, da se dalmatincev v kratkem izpolni goreča želja ter da se prej ko prej dozida važna železniška proga Knin-Noví, katero je državni zbor uže dovolil. Nemški listi se penijo od jeze, da je mej Srbi in Hrvati v Dalmaciji zavlada sloga in da bode ti oboje bratski plemeni zložno in sporazumno delovali v blagor in prid dežele. Bridko jočejo ti dunajski kulturonošci, da je italijanska stranka v Dalmaciji popolnoma falirala in da se mora „kulturni“ jezik italijanski čedalje bolj umikati iz uradov in javnega življenja v Dalmaciji, ter ustopat mesto hrvatskemu jeziku. Očitajo tudi narodnemu deželnemu zboru dalmatinskemu, da se udaje veliko hrvatskim sanjam in mislim, kako bi razširil znanje ruščine v deželi, mesto da bi se brigal za deželne posle.

Kmaló se snidejo tudi drugi deželni zbori. Prvi bode sklican istrski, kateri dela vladi največjo preglavico, ker ne ve, koga imenovati deželnim glavarjem. Vlada bi bržkone rada ustregla Lahom in imenovala dr. Campitellija, no boji se vendar poveriti to častno in velevažno mesto tako ljutemu Slovanščinu. Gospodje so v zadregi, upamo vendar, da se naposled ohrabre ter rešijo to vprašanje kakor to zahteva prava avstrijska politika.

Vnanje dežele.

Ruski car se sestane z nemškimi in mu tako povrne pohod. To je sedaj dognano, če tudi oficijozni listi še niso ničesa prinesli o tem pohodu. Car baš ne mara, da bi listi prej pisali o njegovih potnih načrtih. Preiskovanje o nesreči, ki je zadela carsko obitelj na železnici pri Barkih je zvršeno. Dokazano je, da to ni bil napad na carja in da nesreče tudi ni zakrivila zanikarnost uradnikov, ampak da je bilo to nezgoda, katere ni bilo mogoče prej slutiti. Nemški listi so se uže veselili da je to nihilistiški napad, no preiskava je dokazala, da je bilo to prenačeno veselje.

O razmerah v Srbiji piše „Nord“, da so popolnoma normalne in da ni v deželi ni sledu o kaki državljanski vojski, kakeršno hočejo videti nekatere avstrijske novine. Stvari se razvijajo popolno naravnim potom. Ako nekateri menijo, da bode povrat Milana v Beligrad tako uplival na politični položaj v Srbiji, da se politika zasuka koj v prilog sosedom se pač zelo motijo. Ako bi bil tudi Milan tako nepatrijotičen, da bi hotel provzročiti kak prekrat v deželi, ima regencija dovolj sredstev, da to zabrani, dočim nima odstopivši kralj nobene moči več v deželi. Vsa Milanova prizadevanja bi se izjalovila, kajti sedanja vlada je zopet razdelila orožje med narod in ta ni bil nikdar prijatelj Milanovi zunanji politiki.

Francija je rešena sedaj svojega največjega zla, svojega državnega zbora. Nikdar še niso imeli Francozi take zbornice, kakor je bila ta, katerej je baš potekel rok. Razne republikanske in monarhične stranke bile so v neprestanem boju mej seboj in so metale ministerstvo za ministerstvom, tako, da se ni mogla nobena vlada dolgo vzdržati na krmilu ter uspešno delati. Razdraženost je bila v zbornici taka, da ni bilo mogoče mirno trezno in stvarno pretresati vprašanja na

dnevnem redu. Prepogostoma so se ponavljali škandali, ki nikakor ne služijo v čast zastopništvu francoskega naroda. V sled tega je v vsej deželi velika nezadovoljnost in ta je menda najbolj pospeševala razvoj in širjenje boulangizma. Vladi niso pomagala vsa sredstva proti Boulangeru, nič jej ni pomagala glasovita pravda naperjena proti njemu in njegovim doglavljenikom. Ta general ima še vedno veliko stranko za sabo, vse nezadovoljneže in teh je mnogo! Septembra meseca bodo nove volitve. Te bodo za republiko odločilne.

Italijanska vlada je razpustila „komitat (odbor) za Trento in Trst“. To je bilo irredentarsko društvo, ki je imelo namen z vsemi sredstvi delati na to, da „reši“ ti dve deželi ter je priklopi k Italiji. Irredentarsko rovanje bilo je vladi nadležno, zato je društvo razpustila. No kaj zato, irredentarjev niso zatrli, ti si osnujejo novo društvo, ki bode nadaljevalo delovanje prvega. In vendar tetka „Triesterica“ trdi, da ni irredente.

Na Kreti je jako burno. Mohamedanci beže v mesta, ker jih kristijani napadajo. Turška vlada je poslala vojake na pomoč. Posreči se ji lahko za nekaj časa pomiriti to gibanje, udušiti je pa ne bode mogla ter bode morala dovoliti, da se Kreta pripoji Grški.

DOPISI.

Iz Kopra meseca julija 1889. [Izvirni dopis]. (Konec.) Naj pomisli čitatelj — da zve kako lepo in gladko je moralo biti zborovanje pri letošnji učiteljski skupščini — to le: Ako je govoril kakšen učitelj ali učiteljica italijanskih ljudskih šol, gospod Markelj c. kr. okrajni šolski nadzornik mu je odgovarjal v nemškem jeziku — a dotični učitelj ni ga razumel ni besede ter tolmačil mu je nadzornikove besede podpredsednik; ako je govoril kakšen slovenski ali hrvaški učitelj — gospod Markelj c. kr. šolski nadzornik slovenskih in hrvaških šol je odgovarjal in predlagal v nemškem jeziku — in tako se je vršila letošnja konferenca koperskega okraja. Če je govoril kakšen učitelj italijanskih ljudskih šol — tedaj so se strašansko dugočasili slovenski in hrvaški učitelji — če je pa govoril kak slovenski ali hrvaški učitelj — tedaj so se dolgočasili in mrmrljali italijanski učitelji. Nek nadučitelj italijanskih šol C. je napal prosto in surovo slovanske učitelje in zahteval, da bi slovanski učitelji morali govoriti in razpravljati v italijanskem jeziku, kojega dobro umejo. Na to bezobrazno zahtevanje in surovo napadanje odgovoril mu je slovenski učitelj Br. v slovenskem jeziku uljudno in mirno rekoč: kakor imajo pravico italijanski učitelji govoriti in zborovati v svojem jeziku — tako imajo tudi slovanski učitelji pravo posluševati se svojega jezika. — Omenjeni italijanski nadučitelj C. napal je zopet surovo slovanskega učitelja Br. in mu očital, da je nepristojno odgovarjati mu v slovenskem jeziku — in je dodal kričeč: vi ste mi lahko rekli rog, ne da bi vas jaz razumil. Opomniti moramo, da gospod Markelj c. kr. okrajni šolski nadzornik slovenskih in hrvaških ljudskih šol ni pozval na red omenjenega italijanskega nadučitelja C.

Dne 9. julija popoldne prišla je na vrsto peta točka dnevnega reda, namreč: Izdelovanje podrobnih učnih načrtov za posamezne kategorije ljudskih šol na podlagi novih učnih načrtov.

Gg. učitelji in učiteljice vseh treh narodnosti bili so razdeljeni na skupine, da izdelajo omenjene načrte. Če pomislimo, da so gg. učitelji bili razkačeni in razdraženi uže pri prvi seji; če vzamemo v obzir obširno in težko delo omenjenih načrtov in primerno kratek čas v katerem so se morali ti načrti proučiti in izdelati na

podlagi neprimernih starih šolskih knjig moremo si koj napraviti jasen pojem o teh načrtih. Dne 10. julija pride in popoldne so se razpravljali izdelani načrti. Mej tem ko so italijanski učitelji debatovali o svojih izdelanih načrtih, slovenski in hrvaški učitelji so morali se dolgočasiti in zastoj sedeti — potem so prišli na vrsto slovenski in hrvaški učitelji in v tem času so italijanski učitelji morali klopi drsati in se strašansko dolgočasiti nevedši ni slovenskemu ni nemškemu jeziku.

Gospod urednik, ako bi hotel spomniti natančno vse epizode in zmešnjave, katere so se godile pri letošnji šolski konferenci koperskega okraja pod predsedništvom c. kr. okrajnega šolskega nadzornika slovenskih, hrvaških in talijanskih šol gosp. Markelja, profesorja matematike in prirodopisja — naslednika čestitega gospoda dr. Kosa in nepozabljivega gospoda Vekoslava Spinčiča, Vaš cenjeni list bi imel za par mesecev polne stopce. — Jaz mislim in upam, da se je gospod c. kr. okrajni šolski nadzornik gosp. Markelj prepričal, da se tako ne more zborovati in razpravljati z dobrim uspehom, kakor se je pri letošnji konferenci zborovalo in razpravljalo. Vsakdo izmed navzočih učiteljev in učiteljic, razun enega ali največ dveh profesorjev, ne odobrava njegovega postopanja. Mnogo lepše, lažje, hitrejše in pravičnejše bi bila izpala letošnja okrajna šolska konferenca, če bi se bil gospod predsednik držal reda, katerega se je držal njegov prednik gospod Vekoslav Spinčič — namreč ako bi obavili v skupnem zborovanju volitev stalnega odbora in volitev komisije za obiskovanje okrajne učiteljske knjižnice, in po tem razdeliti učitelje v dva oddelka po narodnosti, namreč slovenske in hrvaške učitelje pod njegovim predsedovanjem, italijanske učitelje pa pod predsedovanjem podpredsednika gosp. Contento, kateri mu je služil za tolmača. Vsi učitelji brez razlike narodnosti ne morejo umeti zakaj je gosp. predsednik in okrajni šolski nadzornik slovenskih, hrvaških in italijanskih ljudskih šol rabil izključivo nemški jezik pri zborovanju, katerega velika večina ni zastopila in drugi ga umejo samo površno. — Jaz mislim, da nemškemu jeziku pri okrajni šolski konferenci slovenskih, hrvaških in italijanskih ljudskih šol ni mesta. Vsi učitelji in učiteljice začudeni so se prašali — kaj to pomeni; nekateri mislijo — da je gospod sedanji okrajni šolski nadzornik dobil višji nalog, da tako postopa — nekateri drugi pak menijo, da je to posebna vednost in pridnost novega in mladega okrajnega šolskega nadzornika. — Bodi si tako ali drugači; tako se pri nas ne bi smelo goditi kajti v Primorju in posebno v koperskem okraju obstoje ljudske šole s slovenskim, hrvaškim in italijanskim učnim jezikom — a nemške šole ni ni jedne.

Za danes zadostuje o tem, prihodnjic bodem morda nadaljeval.

Iz Koperske okolice. Vsaka sila le nekoliko časa traja, tako bo tudi koperskih bogatašev pritisk odjenjal. Žalostno znamenje časa takozvane „civiltà italiana“ je zmagovati pri vsakih volitvah z podkupovanjem, groženjem in grdenjem. Mi se moramo le veseliti te pokvarjenosti italijanske narodnosti, ker je to znak propadanja. Italijani so se kakor Nemci sprijaznili z Darwinovo teorijo, da so narodi živalske pasme in da mora močnejši slabjšega uničiti.

Prvi na vrhuncu pačenosti, drugi nevem kje, se uže potapljajo. Tukaj v Istri se potaplja tudi nekoliko naših ljudi uže z Italijani vred in o teh hočemo danes govoriti, ne da bi jih hoteli rešiti, nego samo našim ljudem pokazati, kam jih vodi pokvarjenost.

Vsak je poznal umrlega narodnega Kranjca g. Vičiča; on je čital „Slov. Narod“

in podpiral siromašne učence. Zapustil je pokojni sedmero otrok in blizo milijon goldinarjev premoženja. Pri vsakem človeškem delu ne sme izostati božji blagoslov med sedmerico imenovanih otrok niti jednega ni zadel. Oče je imel največje dopadajenje nad svojim drugim sinom in večkrat je zagotavljal, da bo to pravi Slovan. Kaj vidimo danes? On je naš največji nasprotnik. Upravitelj premoženja vseh potomcev svojega očeta ima u denarstvenih rečeh v okolici prvo besedo in pri volitvah največji upliv. Ta naš zgubljeni Polukranjec ima tudi to moč, da kandiduje deželne poslance in nove župane. (Dopis o pasjanskem jajcu „Edinosti“.) Tu imamo moč velike svote denarja ki se proti nam uporablja. Gosp. Vičič bi moral pomisliti, da je to ogromno denarno svoto njegov oče pri naših ljudeh nabral, da je to slovanski denar. Dasiravno je g. V. jako bogat vendar ne spada med kopersko gospodo, ostane vedno Polukranjec in teh ljudi se koparska gospoda izogiba. Človek obrača Bog obrne, se glasi naš pregovor. Vičičevo delo ne bo imelo božjega blagoslova in lahko mu prorokujemo, da ga bo kmalu božja šiba zadela, ker se ne drži očetovih nasvetov. Kdor starišev ne uboga, ga tepe nadloga.

Drugi hud nasprotnik naš je sprejet po ženi med kopersko gospodo Keko Almerigotti stare karnjelske rodovine. Njemu bi nič ne zamerili, ako proti nam deluje. — Božji prst ga je uže letos dobro posvaril samo ne z vseh strani. Kdo mu je rešil uže prezezano nit življenja? On sam in vsi njegovi misle, da so mu samo od bogate njegove obitelji plačane maše življenje rešile. Mi ga tu na drugo silo opozorujemo; zapomni naj si, da so njegovi dolžniki Slovenci pri delu po vinogradih goreče molitve v nebesa pošiljali za povrnitev zdravilja po več tednov. Mi Almerigottija prosimo, da naj od nas samo toliko zahteva, kar mu po božjih in človeških postavah gre, namreč kapital in obresti, naše narodno mišljenje naj nam pa pusti. Dajte Bogu kar je božjega in cesarju kar je cesarjevega! Ravnaj se tudi ti mali cesar po tem, ako hočeš biti srečen!

Tretji odločni naš nasprotnik so bratje Demori po rodu Polukranjci. Mati njihova se je vedno prav rado po kranjsko pridušila in zaklela. Teh ljudi ni mogoče si drugače misliti, ostanejo kar so vedno sovražniki slovenstva. Tudi ti ne spadajo mej pravo kopersko gospodo.

Četrta sovražnik so nam v Kopru bivajoči poitalijančeni Šavriini bratje in bratranči Maršič po domače Brežani. (Šaurinom nazilje Italijan v Koperski okolici živečega Slovenca.) Ti Brežani ne spadajo k gospodi, ampak med Paulane. (Paulan se zove koperski italijanski kmet.) Zaslug imajo Brežani za italijanstvo več, nego prava gospoda. Oni ob času volitev kakor na Hrvatskem korteži; okrog letajo, pregovarjajo narodne moše, grdiijo in učinjajo ti druga jednaka dela brez konca in kraja. Poturica je hujši od Turka, kar velja tudi o Brežanih. Oni imajo jako nehvaležen posel t. j. delati le za karnjele in gospodo.

Nižje vrste kortež je poitalijančen Šaurin Perko. Ker so tako poitalijančeni Šaurini še več delavni memo pravega Italijana, radi tega ima tudi omenjeni človek službo prepisovalca tretje vrste pri Koperskeji občini, ob času volitev pa dobi odpust in teka po več tednov neprenehoma okoli. Po dobro izvršenih volitvah mu vidimo njegovo pravo verno družico v novi obleki. Za ptuje jezike nema ta človek mnogo smisla, tako pravi mesto ruin — urin, mesto koketirati — proketirati itd.

V Brdih, 19. julija. [Izv. dop.] Vese limo se krasnih darov, katere sta nam letos poslala sv. Ciril in Metod. — Dne 5. julija smo dobili zmago pri volitvah dež. poslan cev za veliko posestvo. Koliko so se trudili naši laški nasprotniki, da bi nas vrgli

isti dan, a ni se jim posrečilo niti z lažjo niti z denarom. Ta judovsko-laški boj proti slovenskim veleposestnikom pokazal je, koliko gnilega je pri njih in koliko čvrstote pri nas. Toraj zaupajmo v svojo poštenost, v svojo številno moč in v Božjo pravico, pa veselimo se zmage!

Dne 5. julija je bil umirovljen c. kr. namestnik bar. de Pretis, ki je slovensko narodne duhovnike kaj rad sumničil in preganjal. Pravili so, da je imel na predsednika „Slovenskega jezika“ posebno „piko“. Nadejamo se, da mu ta bolezen zdaj mine, ter da spozna tudi minljivost posvetne veljave, ki se ni rabila v brambo naših pravic. Pričakuje se od visoke c. kr. vlade na Dunaju, da nam pošlje za namestnika pravičnega, enakopravnost izvršujočega moža, ki bo energično branil avstrijsko-ilirsko Primorje. Treba mu bode velike, močne metle, da pomete vso irredentarsko nesnago v jadransko lužo. Tudi ob bregovih naše mejne reke Idrije treba mu bode pometati, ker se je nekaj nesnag tam zaredilo in kuži zrak Slovincem. Bili so namreč slovenski fantje uže večkrat napadeni zaradi popevanja slovenskih pesmi. Nadejamo se boljše bodočnosti za naše pravice; saj zamirajo tudi tisti, ki so nam po življenju stregli!

V nedeljo po sv. Cirilu in Metodu (dne 7.) udeležilo se je mnogo Bricev izredne slavnosti, katero je priredilo „podporno društvo“ v Gorici. Spomini na ta dan se bodo dolgo ohranili. Naj bi iz teh spominov zajemali naši srčnost in vztrajnost, kakoršno sta imela naša Svetnika! Nadejamo se, da bode ta slavnost dobro uplivala tudi na nasprotnike, ker jim spoštovanje do nas vcepila. Toraj bodimo veseli teh lepih uspehov in delujmo naprej!

V Bolcu dne 18. julija. (Izv. dopis). [Veteransko društvo]. Za Bolec in njega razmere je mnogo vredno, da so vojaški veterani tukaj ustanovili svoje lastno društvo. Visoko c. kr. namestništvo v Trstu potrdilo jim je namreč dne 24. junija t. l. društvena pravila in po izvoljenem stalnem odboru dne 7. t. m. začelo je veteransko društvo bolško, postavno živeti in delovati.

Do zdaj so bili veterani bolškega okraja družteniki II. primorskega veteranskega društva v Gorici in bilo jih je ob svojem času jako mnogo vpisanih pa tudi plačujočih. Ali vsled velike daljave do Gorice in še mnogih drugih neprilicnosti, začeli so odpadati tako, da jih je lani bilo komaj še 20 članov in tudi ti so se izrekli za izstop od Goriškega društva ter, če mogoče, za ustanovitev lastnega veteranskega društva za bolški okraj v Bolcu.

Nekateri — ali teh je malo — obžalujejo popolno ločitev od Goriškega društva, no, uže zdaj soditi v koliko imajo ti obžaljevatelji prav ali ne, bilo bi prezgodaj, gotovo pa je, da društvo bolških veteranov ima lahko najlepšo prihodnost; samo če veterani ostanejo v tej zvezi edini med seboj in brez postranskih namenov — odkritosrečni družteniki. Če bodo pristopili društvu vsi veterani tega okraja, mogoče bode kmalu omisliti si društveno zastavo, ki bode vidna vez kameradne zajemnosti mej družteniki in katera bode vodila stare vojake v sporedih na čast božjo, v slavo naši prevzvišeni cesarski hiši ter domu našemu. Seveda dela bode treba, posebno začetkom izvoljeni odbor ne bo smel spati, toda dela se ne sme in se tudi ne zna strašiti star vojak; zato imamo upanje, da pri prihodnjem obnem zboru k letu bomo čuli tako sporočilo od odbora, kakoršno si želimo v čast in ponos bolškim veteranom.

Domače vesti.

Osobna vest. Blagorodni gosp. Franč Cegnar, izborni naš pesnik in pisatelj, višji kontrolor pri c. kr. brzojavnem radu

v Trstu je na lastno prošnjo umirovljen, radi jako pešajočega zdravja. Vrliga rodoljuba in marljivega pisatelja ohrani nam Bog še mnoga leta!

Imenovanje. Naš rojak presvetli gosp. Filip Abram, c. kr. višjega deželnega sodišča svetnik, imenovan je ces. kr. najvišjega sodnega dvora dvornim svetnikom. — Kakor nas od ene strani obhaja neka srčna tesnoba in plahost, ker izgubimo iz naše srede tacega plemenitega sodca velmoža, obdaja nas od druge strani srčno veselje, da je tega našega, kakor kremen krepkega, veleučnega rojaka doletelo tako visoko dostojanstvo. Rodom na kršnem našem Krasu bival je vse dni življenja svojega v raznih uredovnih svojih činih najzvestejši sin slovenskega naroda: Kakor začasni ces. kr. državnega pravdnika namestnik plaidiral je v Gorici proti vsem slovenskim obtožencem izključno v slov. jeziku; pod njim, kakor c. kr. okr. sodnikom v Tolminu cvetla je slovenščina v vseh strokah sodnega poslovanja; pod njim kakor načelnikom c. kr. za mesto delegovanega okrajnega grajskega sodišča v Trstu priobretla je tudi slovenščina prirodne svoje pravice; on je mož, ki je kakor personalni referent pri c. kr. višjem dež. sodišči v Trstu pod desnico Njeg. prevzv., c. kr. apelacij-sodišča predsednika, g. dr. Večeslava Defacisa utrl slovanščini (slov. in hrvaščini) zakonito pot v vsa primorska sodišča za vse stroke sodnega uredovanja tako, da je dan danes jedino na strankah ležeče, ako in na koliko hote se posluževati domače svoje govorice. Ni ga c. kr. sodišča na Primorskem, ki bi osmelilo se odbiti kako vlogo za to, ker je sestavljena v slovanskem jeziku, ali pa rešiti jo nepreklonno v drugem, nego v jeziku, v katerem je spisana. Zares lepa stečevina! — Tacega uzor-moža izgubiti ni za nas lahka stvar in to tem manje, ker mu dostojnega zamenika ne znamo! Vemo pa prav dobro, da nam bode on tudi v novem svojem činu pri c. kr. najvišjem sodnem dvoru, kder krvavo pogrešamo svojih doglavljenikov, to, kar nam je bil do sedaj in kličemo mu za to srčnim pozdravljenjem in čestitanjem k najdostojnejšemu vzvišenju iz dna srca: Slavn! sin slovenski! ohrani Vas Bog in zdravega in krepkega in čilega tudi v novej visokej Vašej dolžnosti na mnoga in mnogaja leta!

Na grob Viktorja Dolenca prihitelo je v nedeljo veliko število članov „delal. podpornega društva“ in drugih rodoljubov Tržaških, da praznujejo drugo obletnico smrti našega voditelja. Ko se je bila množica zbrala okrog nemega spomenika, spregovoril je g. Živic ter na kratko omenil pokojnikovo delovanje, ki je vsakemu znano. Dve leti leži uže pod zemljo velezasluženi mož, ki je toliko storil za naš državi vedno zvesti narod, ter s tem neizmerno več pripomogel k utrjenju avstrijske ideje v Trstu nego oni, ki so v to poklicani, a nam hvaležnim njegovim čestilecem še ni dovoljeno postaviti skromen napis na njegov spomenik. Bela nema plošča, na Dolencevem grobu nam pristno slika naš položaj. Hudo nas pritiskajo od vseh strani, ne dajo nam niti dihati. A Dolencev duh živi mej nami, oživlja nas in spodbuja k vstrajnosti in delu. In delati hočemo, dokler si ne priborimo naše narodnosti dostojen položaj v Trstu!

Izpit. Dne 27. t. m. ob 7^{1/2} uri zjutraj prisostvovali bodo sv. maši otroci šole in otroškega vrta družbe sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu. Po sv. maši obdržaval se bode izpit, kakor v prvem razredu tako v otroškem vrtu. Upozorujemo na to prijatelje naših otročič in jim priporočamo, da se mnogoštevilno udeležijo tega izpita.

Izlet v Škedenj. Iz pokopališča podalo se je mnogo Tržačanov v Škedenj, k Sancinu-Nemcu, kjer so bili zbrani škedenjski pevci. Vsakemu je znano, da je škedenjski zbor najmočnejši in najboljši ne samo v okolici naši ampak daleč na okrog.

Tu nahajaš še pevce iz stare izvrstne Čenčurjeve šole, a med tera je tudi mnogo mladih močij, ki so zboru na čast. Škedenjski pevski zbor je imel in ima še dandanes bojevati se z raznimi neprilikami. Sam slavn! magistrat se je po ovinkih mnogo prizadeval razdijati pevski zbor in zatreti narodno petje v Škedenji. Da se mu to ni posrečilo, zahvaliti se imamo zavednosti vrlih Škedenjcev, ki so se vstrajno in z velikim uspehom borili proti tem zavrtnim napadom ter ohranili čisto svoje ime in svojo narodno čast. Ko so bili izgubili uže drugega učitelja, ostali so nekaj časa brez pravega pevovodje. A ne dolgo, kmalo se je pevskega zbora član g. Pižon tako izuril v petji, da je sam prevzel vodstvo ter sedaj z velikim uspehom nadaljuje pevski pouk. Pevski zbor se je pod novim vodstvom zopet preosnoval, ustanovljeno je pevsko društvo „Vele-sila“, kateremu so pravila uže sestavljena in kakor upamo, bode tudi kmalo potrjena. Novemu društvu želimo od srca mnogo uspeha! Prekrasno petje je vse poslušalce kar navdušilo in razni govorniki so izrekli Škedenjem zaslužno pohvalo in priznanje, ter je spodbujevali k vstrajnemu delovanju v vsakem obziru. Pozno zvečer se le so se Tržačani ločili od mile jim družbe ter zaklicali dičnim pevcom: na svidenje!

Izleta v Divačo udeleži se, kakor čujemo tudi škedenjski pevski zbor. Živio!

Izleta v Divačo dne 4. avgusta se udeleži pevski zbor iz Razdrtega, kateri bode o tej priliki pel te-le pesme: „Razdrška-Solkanska“, M. Vilhar. „Zvezna“, A. Nedved in „Pesem koroških Slovincov“.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda daroval dne 21. t. m. g. X. Y. gold. 1. — Ostanek računa v sv. Križu 12. t. m. 40 kr., 20. t. m. v Škedenju pa gold. 1.

Svetoivanska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda imela bode svoj letošnji občni zbor prihodno nedeljo t. j. 28. julija pri gospodu podpredsedniku Štefanu Nadlišek ob 5. uri popoldne. Načelnštvo vabi vse častite ude in prijatelje narodnega šolstva, da se omenjenega zbora mnogobrojno udeležijo. Dnevni red objavil se bode v sobotni številki „Edinosti“, ker se radi stroškov ne bodo razposlale posebna vabila.

Vabilo k rednemu obnemu zboru podružnice sv. Cirila in Metoda Ajdovske okolice, koji bode dne 28. t. m. t. j. v nedeljo v prostorih delalskega podpornega društva ob 4. uri popoldne. Ker e na dnevnem redu volitev novega načelnštva ter poročilo o delovanju družtenem, pričakujemo najobilnejše udeležbe. Pristop imajo udjo in prijatelji društva. Odbor.

Lahonske solze. Zadnje volitve so, kakor znano, marisikje Italijanom izpale neugodno. Osobito v Istri, koje so imenovali s takim ponosom laško, obrnila jim sreča hrbet in marisikje so se pri vsem naporu prav dobro opekli. Izid teh volitev pa laški časopisi še vedno trdovratno nočejo pripisovati edino le probujenju narodnega čuta tudi mej Slovani, ampak smatrajo ga za posledico „nesramnega agitovanja dei preti cranzii e barbari agitatori calati d'oltre monte“!

Vender se pa čestokrat spozabijo in pripisujejo svojo blamažo povsem nasprotnemu uzroku. Nek „veljaven prijatelj“ Independentija piše n. pr. v ta list sledeče:

„Ni več časa posmehovati se slovenskim težnjam in zasramovati njih uzore. Slovanstvo treba smatrati resnim sovražnikom; treba, da zoprvstavimo naše premišljeno in trajno delovanje njihovemu; odgovoriti moramo z našo slogo njihovi disciplini in braniti naše pravice in našo narodno nadvlado z vsemi zakonitimi sredstvi, ki so nam na razpolaganje, odpraviti od nas oni nevarni optimizem, ki nas vtaplja v sen ter se ne udati iluzijam kakor dosedaj. Črniti ob vsaki priliki naše nasprotnike ni zmirom pametno; mi čestokrat sprevidimo nevarnost in spletke, ki nam jih nastavljajo naši nasprotniki. Bolje

je, da jih proučimo ter si naredimo dober pojem v njihovem napredku in ustroju.* — Torej tudi od Slovence se je lahko česa naučiti!

„Cittadino“ začenja vrsto člankov z naslovom „Italiani e Slavi“ tako: „Slednjič vendar moramo spoznati, da Slovani so nasprotniki, kojih ne smemo prijeti z ono lehkostjo kakor dosedaj“. Na to izliva svoj srd na one laške časnike „ki imajo slabo navado, — pravo zanikanje italijanske uljudnosti — da v imenu vseh Italijanov z ne- kako pikalno robotostjo, zasramovanjem in še slabše, govorijo o Slovanih!“

No, toliko nenadne navdušenosti se od vetrnjaka „Cittadina“ nismo nadejali! Ali ne smemo se je preveč veseliti kajti jutri jo lahko prekliče ter nas zopet naziva neznanatno peščico ne omikanih privrancen; saj je njegovo vetrnjaštvo splošno znano!

Stipendij. Razpisana je ustanova letnih for. 150 za dijake ki obiskujejo vsaj IV. razred mestne realke. Prošnje se vlagajo pri mestnem magistratu.

Iz tržaške okolice nam pišejo; Draga „Edinost“, večkrat si uže priporočala slovenskim okoličanom, da se združijo, ter osnujejo koristna društva v svojej sredi. Čitali smo vzlasti, kako si jim priporočala osnivanje „gospodarskih društev“ in gostiln. Nekateri so te drage volje poslušali in ubogali, drugi pa še vedno ostajajo trdovratni — v lastno škodo. Naša okolica pridela vsako leto še precejšnjega vina, dobre kapljice, ki se sme primerjati in celo nadkriljuje druga slovita vina. Vidno je pa, da se v okolico čim dalje več silijo tujci ter tu ustanovljajo svoje krčme, v katerih točijo navadno samo tuja vina. Bi li ne bilo bolje, da se v vsacem večjem okoličanskem predmestju ustanovi domača gostilna, kjer bi se točilo samo domače vino? Vsakdo bi jej bil lahko delničar z neznatnim zneskom in dobiček bi prihajal zgolj okoličanom v žep ne pa Furlanom in Lahom, ki nas v zahvalo še „ščave“ zovejo. Osnujmo si tedaj v vsakem svojem središču domače gospodarsko društvo, koje naj bi potem odprlo posebno gostilno kakoršno obstoji uže v Barkovljah! Pokažimo našim nasprotnikom da tudi sami nekaj znamo in veljamo! (Domoljubom v okolici na sree postavljamo te besede okoličanskega kmeta, one naj jih spodbujajo k resnemu delovanju. Op. Ured.)

Iz Št. Vida na Vipavskem se poroča: Slaboumna, 24 let stara Franja Fabčić je ušla starišem iz Podgricia št. 5. župnije šentviške uže dne 27. junija prav revno oblečena. Sledili so jej čez Nanos, Podkraj, Logatec, Hotedršico, Črni vrh, Ajdovščino do Gorice. Ker je doslej tudi poizvedovanje političnih oblastev bilo ne- uspešno, naj bi blagovolil užaljenim starišem naznaniti, kdor bi zasledil zgubljenjo. Skoraj gotovo se je obrnila po gorenjem Krasu proti Trstu.

Iz Pazina nam poročajo: „Pišem Vam nekoliko besedi od tukaj, da č. bralci „Edinosti“ zvedo, da imamo tudi mi v svoji sredi slovega moža. Menim namreč našega slikarja g. Ivana Gosarja v katerem se je uže pisalo v „Slovenec“ in v „Zg. Danici“. Za našo cerkev je ta vrli gospod naslikal lep križev pot, podobno sv. Ane, sv. Janeza Nep. in sliko „Zadnja večerja“ za obednico. Napravil nam je v cerkvi tudi lepo leco, kojej ni daleč enake; na straneh so naslikani štirje Evangelisti, v sredni pa Kristus, dober pastir, ki je tak precizno in verno upodobljen, da mora ganiti kdor ga opazuje. Priporočam radi tega g. Gosarja kot veččaka v slikarstvu, podobarstvu, zlatenju in mi- zarstvu. Vse izvršuje najvestnejše in po nizki ceni, M. L.

Laška pokvarjenost se kaže posebno v njih takozvanih „šaljivih“ listih. Kdor

ne verjame, naj čita zadnjo številko lista „Il Corso“. Kaj tako umazanega in morali naravnost v lice bijočega nismo še čitali nikjer. Čudimo se, da sl. c. kr. policija ne zapleni takih pristnih plodov pre- hvaljene „laške kulture“. Na čast jim bodi! —

Konzul Durando. Odšel je v Liverpool, kakor smo uže zadnjič slutili, in nadome- sti ga konzul iz Liverpoola g. Malmusi. V judovski „geti“ in pri uredništvih Indi- pendente-ju, Mattina in Piccola vlada občno veselje; vsa tržaška Iridenta se raduje veselega dogodka kajti odšel je — njihov nasprotnik. Odvalil se je zopet kamen od zidovja „najzvestejšega mesta“. Na koga pride vrsta sedaj? Zora puca, bit će dana! —

Iredentistični odsek za Trst in Tri- dent. Kakor smo nedolgo poročali, osnoval se je v Rimu poseben iredentistični odbor čigar naloga je bila širiti po vsej Italiji propagando proti Avstriji in navduševati italijanske podanike za osvoboditev Trsta in Tridenta izpod avstrijske oblasti. Odbor je hotel začeti svoje hudičevsko delovanje s proglasom, ki ga je menil priliepiť minolo nedeljo po javnih ulicah po vsej Italiji. Predložil ga je rimskeji policiji koja ga je pa prepovedala in minister Crispi je ome- njeni odsek razpustil. Naj seznanimo naše čitatelje sē zadržajem tega proglasa.

Isti toži pred vsem laško vlado, da po za blja pravice in dolžnosti laškega naroda: trdi, da vse sedanje pra- vice in dolžnosti tega naroda so obseženi v gaslu: Trst in Tri- dent! Govori se onekem „nagonu, ki naganja, da se italijanski narod združi“, o „narodni za- vesti“ in o historičnem mo- mentu, ki ga je treba upora- biti“. Sramoti se v proglasu zvezo katere laški narod ne pozna in sovražno alijanco sē sovražniki. Italijanski narod se vabi, da uporabi vsakovrstna sredstva, da se namen doseže in volja naroda bode vse premagala. Roke naj bi si podali Italijani in združili se v tesno zvezo, da se osvobodijo izpod sovražnega jarma sveta mesta Trst in Trident.

Človeka, ki to čita, obliva kar kurja polt. To neso pač več „otročarije in be- darije“ — kakor nazivljajo iredentarske vragove čine tukajšnji laški podrepaniki — v tem smislu je bil sestavljen proglas do vsega italijanskega naroda! Vsa laška škornja, dobro „nabiksana“ in razuneta naj bi se složno združila ter priredila križarsko vojno na sveta mesta Trst in Trident, kjer v težkih verigah in okovah ječe ubogi „italijanski sužnji“ — primorski in tirolski Italijani — pod „okrutno“ avstrijsko oblastjo! To so pač sveta načela za katera je prelil svojo „ru- dečo“ krv — prvi narodni mučenik Ober- dank, izmeček slovanstva! — In takove proglase podpisujejo možje, ki zastopajo narod v rimskeji zbornici kakor Bovio, Imbriani i. dr.! Bombe in petarde, rovaši in prekucuhi, izmečki človeštva, ki rijejo proti vladi ter zavratno napadajo vladarje — ti naj bi bili na Laškem merodajni, ti naj bi osnovali križarsko vojno za osvoboditev Trsta in Tridenta.

Minister Crispi, ki je odbor tega re- publikanskega društva razpustil ter kolikor možno omejil iredentistične pojave in iz- grede, nakopal si je celo jezo minister- skega tajnika Fortisa. Rimski časniki, ne- kateri opravičujejo Crispija drugi izlivajo nanj svojo jezo. „Diritto“ n. pr. prorokuje, da se bode ta prepoved krvavo maščevala nad ital. vlado, kajti s tem se neki „kra- tijo narodu pravice“.

Prašamo pa. Nizza, Corsica, Malta, Canton, Ticino so tudi laške zemlje pod tujo oblastjo; zakaj se laški iredentisti za te ne oglašijo, hočejo pa uprav Trst in Tri- dent? Zveza avstro-italijanska jezi Ire- dento: zakaj jih ne jezi pač tudi zveza z

Anglijo in Francosko, ki obe imate v svo- jej posesti laške zemlje?

Nam se pa vidi da gospodine nemir- neže na Laškem hrbet srbi — radi bi jih vdobili. Pridite nu, postregla vam bode sovražena Avstrija s prahom in olovkami. Dosti kokodačejo ali menda nič ne bode jajec. —

Železnična proga od sv. Andreja k sv. Savi pod Šklednjo, izgotovljena za preva- žanje petroleja, se je včeraj odprla. Za- jedno bodeta k sv. Savi prenesena ona ogromna kotla, ki sta bila dosedaj v novej luki. Pri tej priliki pohvalno omenjamo naša podvzetnika del, gospoda Ferlugo in Martelanca iz Barkovelj, ki sta na prav- čuden način omenjena ogromna kotla spu- stila v morje, da se pripeljejo k sv. Savi.

Vreme letos posebno nagaja. Do srede meseca junija imeli smo neprenehoma dež; vsak dan je iz neba zalivalo mokro zemljo. Na to je nastopila vročina, ki je rast po- speševala in nadejati se je bilo precej- šnjega pridelka. Ali oče Pluvius še noče mirovati. Včeraj jutro stemnilo se je na- enkrat; nebo je bilo temno in iz oblakov so švigale strele. Bati se je bilo strašne plohe in toče. Ulila se je sicer ploha spremljevana s hudim vetrom, no dosedaj nam ni še znano, da bi kje toča škodo učinila. Snoči je tudi zalivalo kakor iz škefa. Bog nas obvaruj hude ure.

Slovenske tiskovine. Vsemu p. n. slav- nemu občinstvu slovenskemu javljamo, da je naša pečatnja ali tiskarna omislila si razne tiskovine v slovenskem jeziku za sodne vloge. Dan denes ima o zalogi tisko- vine za: a) tožbe v bagatelnem postopku do 50 gl; b) tožbe v sumarnem postopku od 50 do 500 gl; c) tožbe in prošnje v monitornem postopku, rekše za pogojne plačilne naloge do 200 gl.; d) prošnje o mobilarnej eksekuciji prvega in drugega stepena, rekše o rubežni, plenitvi in ce- nitvi. Stranka ima samo smiselno dopolniti te tiskovine in priščeđi si ž njim dokaj in dokaj poti in nepotrebnih, višekrat pre- velikih troškov. — Upotrebljevanje takih tiskovin prinašalo bode slovenskim stran- kam lepih koristi na mošnji in prinese ob enem nedoglednih koristi slovenskeji našej stvari, saj morajo vsa c. kr. sodišča reše- vati vse sodne vloge v onem dež. jeziku, v katerem so sestavljena. Pomagajmo si sami in Bog nam pomore!

Toča je poklestila dne 18. t. m. vino- grade in sajenike v okolici Vodnjana in Fazane v Istri, ter prouzročila obilo škode.

Nesreča. V nedeljo popoldne sta se poljala nek V. Metlika in njegov kočijaž po cesti proti Lovcu. Nakrat splaši se konj in dirja naprej dokler ni telebnil v nek voz naložen z ledom tako močno, da da je konj na mestu poginil; g. Metlika in kočijaž sta se zelo poškodovala.

Požar. Iz Paksa na Ogerskem brzo- javijo, da je minolo nedeljo tamkaj nastal strašen požar, ki je upepelil črez 400 hiš in vojašnico.

Knjige „Matice Hrvatske“ so došle te dni na število jih 11 namreč: 9 za letni donesek glđ. 3 in 2 po znižaneji ceni. Opozarjamo uže sedaj sl. občinstvo na te krasne knjige; tržaški naročniki jih dobe pri g. Vučkoviću v Čitalnici; novi naroč- niki se še vedno sprejemajo. Obširnejše prihodnjič.

Letina po Ogerskem, pravem skladi- šču žita za Avstrijo, letos slabo kaže; pri- delek žita je mnogo manjši nego lanjskega in tudi predlanskega leta.

Strelni prah ki počni ne da bi prou- zročil nikacega dima je iznašel, kakor po- ročajo časniki, nek italijanski topničarski častnik.

Listnica uredništva
G. G. Š. v B. — Oglasite se večkrat! Blag. g. J. Z. v S. Vašega pesn. poskusa ne moremo objaviti, ker sploh ni kaka pesen. Prav ugodite nam pa z dobrim dopisom v onem smislu, koji bode gotovo boljše uspeval. Na zdar!

Dunajska borisa			
23. julija.			
Enotni drž. dolg v bankovcih	—	—	glđ 83 80
„v srebru	—	—	84 80
Zlata renta	—	—	109.70
5% avstrijska renta	—	—	99.75
Delnice narodne banke	—	—	907.—
Kreditne delnice	—	—	343.75
London 10 lir sterlin	—	—	119.25
Francoski napoleondori	—	—	9.47
C. kr. cekini	—	—	5.64
Nemške marke	—	—	58.32 1/2

Zahvala.
Za knjižnico pevskega društva „Adrija“ v Barkovljah nabralo se je dosedaj 77 knjig katere so darovali sledeči gospodje: J. S. Plesnik, J. Pertot, Drag. Martelanc, F. Š., Aleksij Gasperčić, Ivan Požar, An- ton Trobec, Angelj Taccani, F. Godnig. Gospod Hrabroslav Volarič vrli naš mladi skladatelj poslal nam je 2 zvezka svojih skladb. Gospa dra. Pertot-a darovala je zvezek skladb v isti namen.

Vsej tej častnej gospodi zahvaluje se srčno

Predsedništvo pevskega društva „Adrija“ v Barkovljah.

Štv. 30
Mesto zdravnika

za sodnijski okraj Podgrad v Istri razpisuje se z letno plačo 800 glđ. in potno odškodnino (pavšalom) 400 glđ. Zdravnik stanovati mora v Podgradu, kjer je sedež okrajnemu sodišču in drugim uradom, mora imeti svojo lekarno in govoriti jeden slo- vanski jezik.

Natančnejši pogoji leže na ogled pri podpisnem odboru in se na zahtevo tudi določijo.

Prošnje za to mesto poslati je pod- pisanemu odboru v 6 tednih. 2—2

Okrajni zdravstveni odbor
Podgrad v Istri, 18. julija 1889.

Št. 311/O. š. s.
Razpis učiteljskih služeb.

Razpisujejo se službe:
1. učitelja — voditelja na enorazredni- cah v Temnici, Velicemdlu in Zgo- niku;
2. učitelja na štirirazrednici v Komnu in
3. učiteljice ali pa učitelja na dvoraz- rednici v Povirju: vse s postavnimi dohodki III. plačilne verste.
Za službo učitelja — voditelja za- hteva se sposobnost podučevati katoliško verstvo.

Prošnje naj se vložijo pri podpisanem v dobi 6 tednov po razglašenju v časniku Osservatore Triestino. 3—2

C: kr: okrajni šolski svet
Sežana 16. julija 1889.

Išče se služabnico
zmožno v kuhanju in drugih domačih opravilih. — Več se pozve pri upravnistvu našega lista. 2—6

TRŽASKA HRANILNICA

Sprejemlje denarne vloge v bankovcih od 50 do 100 glđ. do vsacega zneska vsak dan v tednu razen praznikov, in to od 9—12 ure popoldne. Ob nedeljah pa od 10—11 ure dop. Obresti na knjižice. 3 1/2 %
Plačuje vsak dan od 9—12. ure popoldne. Zneske do 100 glđ. precej. zneske preko 100 do 1000 glđ. mora se od- povedati 3 dni, zneske preko 1000 glđ. pa 5 dni prej
Ekomptuje menjice domicilirane na tržaš- kem trgu po 3 1/2 %
Posojuje na državne papirje avstro-ogrske do 1000 glđ. po 5 %
višje zneske od 1000 do 10000 glđ. v tokočem računu po 4 1/2 %
Več e svota po dogovoru.
Daje denar proti vključenju na posostva v Trstu. Obresti po dogovoru.
TRST, 1. aprila 1889. 14—24

Edina, velikanska
zaloga papirja za tapetarje
in velika zaloga

ŠPANJSKIH STEN
33-104 pri
G. BERTIN-U
Via Caterina št. 2.
Na zahtevanje cenike zastoj in franko.
Tiskarna Dolenc v Trstu.